Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

23.1.2023

Poliisitarkastaja Jari Pajunen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 291/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriö lausuu esityksestä seuraavaa.

Esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvolakia, liikenteen palveluista annettua lakia, tieliikennelakia ja ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia.

Lausunto

Laki ajoneuvolain muuttamisesta

6 a § Päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti ja asettaminen

Sääntelyn tarkoituksena on puuttua päästömanipulaatioiden avoimeen sekä ammattimaiseen myyntiin. Tavoitteena on pakokaasupäästöjen manipulointiin käytettävien järjestelmien myynnin ja asentamisen kieltäminen. Sääntelyllä pyritään siten vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi päästömanipulaatioiden toteutumiseen. Pykälän 1 momentin mukaan talouden toimija ei saisi myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia, jotka Suomessa olivat voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Pykälän 2 momentin mukaan talouden toimijan tulisi osoittaa, että myynnin tai asentamisen kohteena olevan 1 momentissa tarkoitetun tuotteen, laitteen tai järjestelmän asentamisesta ajoneuvoon ei seuraisi, että ajoneuvo ei enää täyttäisi vaatimuksia, jotka olivat Suomessa voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei niistä ole toisin säädetty

tai määrätty. Näyttötaakka olisi taloudellisella toimijalla. Liikenne- ja viestintävirasto olisi valvova viranomainen. Liikenne- ja viestintävirasto voisi suorittaa valvontaa pyytämällä talouden toimijalta selvityksiä.

Uudella sääntelyllä halutaan vierittää vastuuta ajoneuvojen kuljettajien, omistajien ja haltijoiden lisäksi myös päästömanipulaatioita tarjoaville yrityksille. Kielletystä myynnistä tai asentamisesta seuraisi 189 §:n 6 kohdan mukainen sanktio.

Sisäministeriö pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna ja tärkeänä päästömanipuloinnin ennalta estämisessä.

7 a § Ajoneuvon muuttaminen

Pykälän 4 momentin mukaan ajoneuvoon toteutettu päästömanipulointi olisi kiellettyä ajoneuvon muuttamista. Momentilla on tarkoitus selkeyttää oikeustilaa, joka on ollut tulkinnallisesti epäselvä.

Voimassa olevasta ajoneuvolaista ei yksiselitteisesti käy ilmi, että päästömanipulaatio on kielletty eikä tällaisen toiminnan vastuutahoa ole lainsäädännössä selkeästi määritelty. Tästä syystä ajoneuvolakiin olisi syytä lisätä päästömanipulointia koskeva nimenomainen kielto. Päästömanipulaatiolla tarkoitettaisiin pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmän tai moottorin ohjausjärjestelmän tarkoituksellista muuttamista siten, että ajoneuvon ympäristökuormitus muutoksen jälkeen on kokonaisuutena suurempi kuin ennen muutosta. Päästömanipulaatiolla tarkoitetaan sellaista muutosta, joka tehdään ajoneuvoon sen käyttöönoton jälkeen ilman muutoskatsastusta tai käyttämällä muita kuin hyväksyttyjä komponentteja.

Sisäministeriö kannattaa sitä, että päästömanipulointi on selvästi kiellettyä.

30 §. Pelastusauto, poliisiajoneuvo, Tullin ajoneuvo ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvo

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että pelastusauto olisi myös muu M- tai N-luokan ajoneuvo, joka on hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tai valtion pelastushallinnon viranomaisen, Pelastusopiston tai lentoaseman pitäjän hallinnassa ja jota käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin.

Sisäministeriö kannattaa esitystä.

32 § Hälytysajoneuvo

Pykälää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin viittaus Puolustusvoimien pelastusautoon, Puolustusvoimien sairasautoon ja sotilaspoliisiajoneuvoon. Kyseisistä ajoneuvoista säädettäisiin jatkossa sotilasajoneuvolaissa. Pykälään lisättäisiin maininta Puolustusvoimien hälytysajoneuvosta.

Sisäministeriö pitää esitettyä perusteltuna.

96 § Rekisteröintitodistus

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin poistamalla säännökset rekisteröintitodistuksen I osa antamisesta rekisteri-ilmoituksen yhteydessä sellaisten ajoneuvojen ja niiden perävaunujen omistajille tai haltijoille, joiden suurin tieliikenteessä sallittu massa on yli 3 500 kilogrammaa. Jatkossa menettelyt olisivat yhteneväisiä kaikkien ajoneuvoluokkien osalta ja rekisteröintitodistuksen I osa annettaisiin jatkossakin aina määräaikaiskatsastuksen yhteydessä, jonka lisäksi ajantasaisen rekisteröintitodistuksen I osan saisi aina pyynnöstä.

Sisäministeriö tuo esille rekisteröintitodistuksen merkityksen raskaan liikenteen valvonnassa. Erityisesti raskaiden ajoneuvojen rekisteritodistuksen I osassa on paljon valvonnassa tarvittavia tietoja. Valvontatapahtumassa nämä tiedot tulisi olla helposti käytettävissä.

189 § Talouden toimijalle määrättävä seuraamusmaksu

Pykälän 6 kohtaa täydennettäisiin uudella sääntelyllä. Kohtaa täydennettäisiin niin, että siinä viitattaisiin uuteen 6 a §:ään, jolla kielletään vaatimustenvastaisen pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmän tai moottorin ohjausjärjestelmän myynti ja asentaminen. Päästömanipulaatioiden kitkemiseksi on edellä ehdotuksessa selostetun mukaisesti välttämätöntä, että päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynti ja asentaminen kiellettäisiin aiempaa yksikäsitteisemmin.

Uutta pykälässä olisi se, että sanktiointi ulottuisi myös myyntiin pelkän muuttamisen sijasta. Oikeustila on tällä hetkellä epäselvä, mistä syystä oikeustilaa olisi syytä selkeyttää. Momenttia täydennettäisiin niin, että talouden toimija voitaisiin määrätä maksamaan seuraamusmaksu, mikäli se tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 6 a §:ssä tarkoitettua päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynnin ja asentamisen kieltoa. Päästömanipulaatiotoiminnan moitittavuuden kannalta on perusteltua että, pykälä kattaisi nimenomaisesti ajoneuvoon toteutettavaa päästömanipulaatiota koskevien laitteiden myynnin ja asentamisen. Asentaminen kattaisi kiellettyjen päästömanipulaatioiden toteuttamista koskevat mahdolliset ajoneuvoon tehtävät muutostyöt. Ehdotuksen 6 a §:n mukaan talouden toimija ei saa myydä tai asentaa liikenteessä käytettävään ajoneuvoon sellaista pakokaasupäästöjen jälkikäsittelyjärjestelmää tai moottorin ohjausjärjestelmää, jonka seurauksena ajoneuvo ei enää täytä vaatimuksia, jotka Suomessa olivat voimassa ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana tai tätä myöhemmin, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Sisäministeriö pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna ja tärkeänä päästömanipuloinnin ennalta estämisessä.

195 § Liikennevirhemaksu

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin päästömanipulaatioita koskevasta liikennevirhemaksusta, joka määrättäisiin sen maksettavaksi, joka olisi liikenteessä kuljettamisen aikaan sellaisen ajoneuvon omistaja tai pysyvä haltija, jota on tahallaan tai huolimattomuudesta muutettu siten, että se rikkoo 7 a §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa. Liikennevirhemaksu koskisi siten nimenomaan ajoneuvon omistajaa tai haltijaa eli esimerkiksi kuljetusyrityksiä, mutta myös luonnollisia henkilöitä.

Pykälän 4 ja 5 momentissa säädettäisiin päästömanipulaatiota koskevan liikennevirhemaksun suuruudesta. Suuruus riippuisi siitä, määrätäänkö liikennevirhemaksu luonnolliselle henkilölle vai oikeushenkilölle. Oikeushenkilölle määrättävä liikennevirhemaksu olisi euromäärältään luonnolliselle henkilölle määrättävää liikennevirhemaksua suurempi. Päästömanipulaatioiden sanktiointia halutaan ennen kaikkea kohdistaa kuljetusyrityksiin yksityishenkilöiden sijaan, jotta manipulointien tekeminen tehtäisiin liikenteenharjoittajalle kannattamattomaksi.

Liikennevirhemaksun suuruus olisi myös porrastettu ajoneuvon kokonaismassan mukaan kolmelle eri tasolle. Mitä suurempi ajoneuvon kokonaismassa

olisi, sitä suurempi liikennevirhemaksu määrättäisiin. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että mitä suurempi ajoneuvon massa on, sitä enemmän päästömanipulaatiosta on saatavissa laitonta hyötyä. Lisäksi massaltaan suurempia ajoneuvoja käytetään yleisemmin ammattiliikenteessä, jossa vuosittaiset ajosuoritteet ovat korkeammat.

Sisäministeriö pitää esitystä perusteltuna. Liikennevirhemaksu suuruuden tulee olla helposti todennettavissa ja esitettävä kokonaismassoihin sidottu liikennevirhemaksu on *sisäministeriön* näkemyksen mukaan perusteltu.

200 b Valvontakatsastuksen sisältö

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin ajoneuvon kunnon tarkastamisesta tilanteessa, jossa poliisi-, tulli- tai rajavartiomies ei ole määrännyt valvontakatsastuksen tarkastuskohteita. Tällöin ajoneuvon kunto olisi tarkastestava määräaikaiskatsastuksen laajuudessa.

Sisäministeriö pitää esitettyä uutta pykälää perusteltuna.

Laki tieliikennelain muuttamisesta

52 § Eräiden kevyiden sähkökäyttöisten ajoneuvojen käyttäminen

Ehdotuksen avulla pyritään siihen, että kevyitä tavarankuljettimia voidaan myös jatkossa käyttää jalkakäytävällä. Momentissa myös rajattaisiin jalkakäytävällä käytettävien laitteiden nopeus olisi sovitettava sellaiseksi, ettei siitä aiheudu haittaa tai vaaraa jalankulkijalle.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että kevyiden tavarankuljettimien käyttämisestä säädetään esitetyllä tavalla tarkemmin.